

Ekonomický styl myšlení II

10. přednáška

21. dubna 2015

Obsah přednášky

Fiskální politika

1. Veřejné finance (státní rozpočet)

2. Cíle a nástroje FP

3. FP v modelu AS-AD

Fiskální politika

- Veřejné finance:
  - Státní rozpočet
  - Rozpočty orgánů místní samosprávy (kraje, obce)
  - Parafiskální fondy (SZIF, SFK, SFPRČK aj.)
  - Finance státních podniků (Česká pošta aj.)

Státní rozpočet

- Strana příjmů:

daně

    přímé (důchodové, z majetku)

    nepřímé (DPH, spotřební, obrátové, *clo*)

odvody (sociální, zdravotní pojištění aj.)

    ZP neplatí pro Českou republiku

další příjmy (poplatky, zisky s. p., půjčky)

Státní rozpočet

- Strana výdajů:
  - transfery (TR)
    - sociální dávky,
    - subvence/dotace firmám
  - státní nákupy statků a služeb (G)
  - ostatní (např. splácení veřejného dluhu)
- Hrazeny průběžně (výše odpovídá cílům)

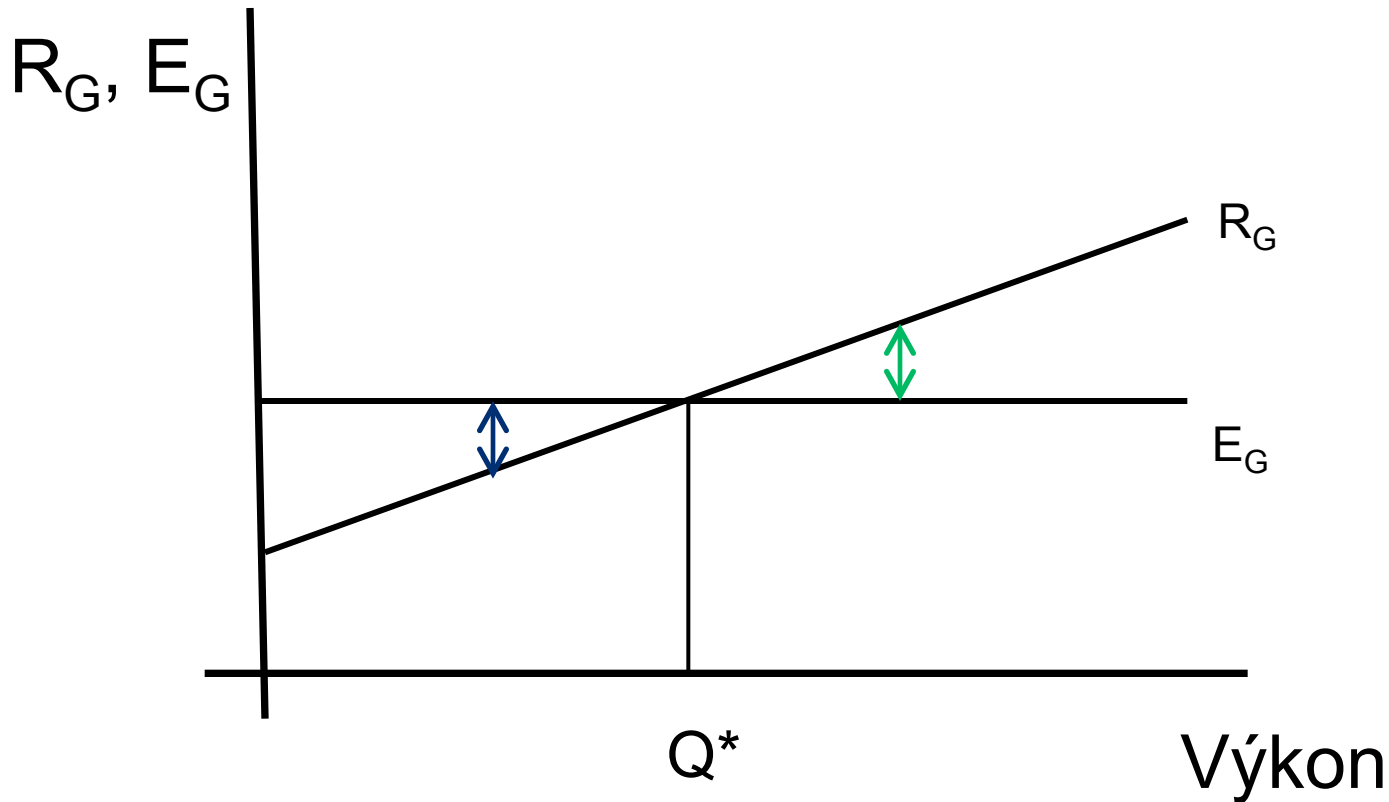
Daně

- Daň – zákonem stanovená (povinná) platba v daném rozsahu a lhůtě splatnosti.
- Citlivost daní na ekonomický vývoj.
- POJEM: Čisté daně = daně – transfery

Deficit SR

- Saldo státního rozpočtu = příjmy – výdaje
  - přebytek
  - schodek (deficit)
  - vyrovnaný státní rozpočet
- Deficit (dle příčiny):
  - cyklický (snížení výkonu pod Q^*)
  - strukturální (zvýšení výdajů nad rovnovážné)

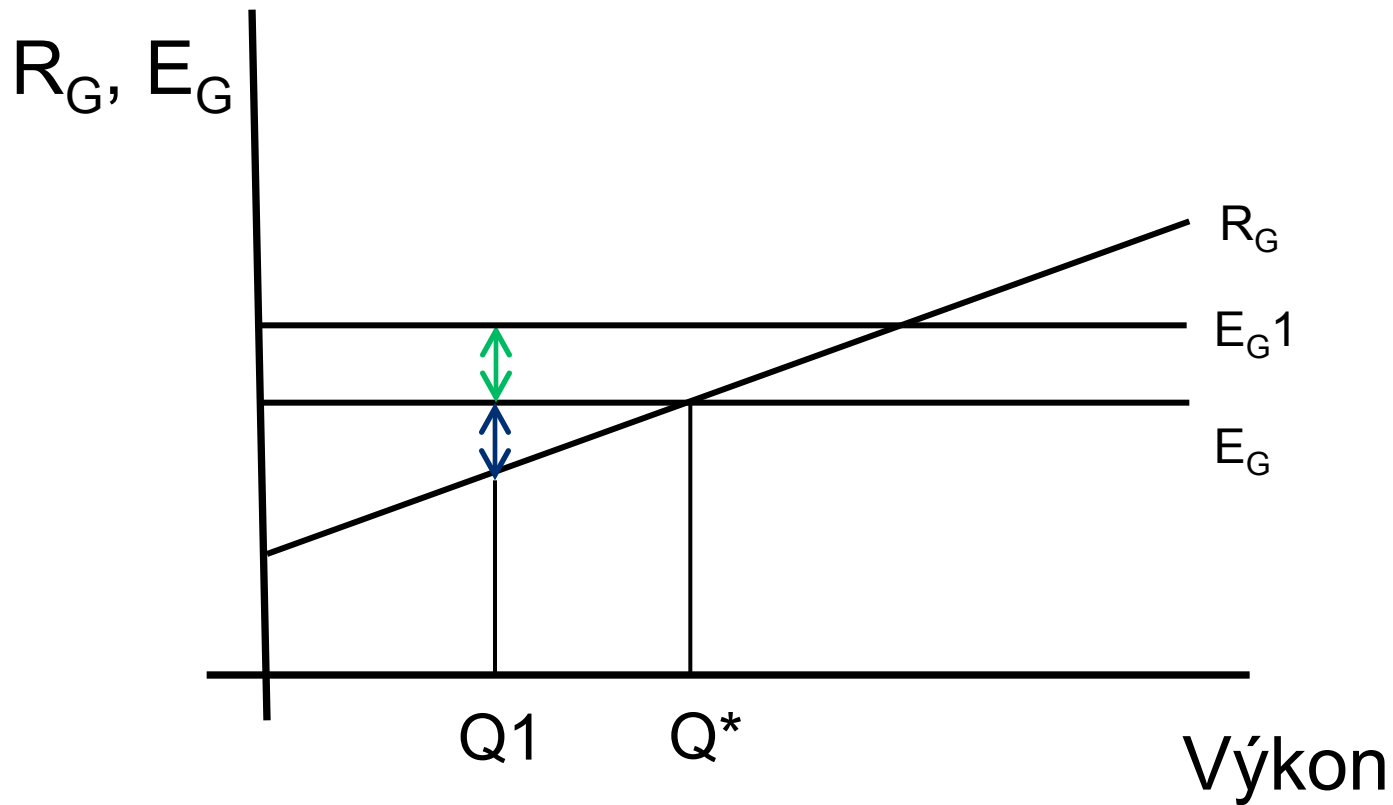
Saldo státního rozpočtu

Rovnovážné výdaje: Taková úroveň výdajů, které se rovnají příjmům, když je ekonomika na úrovni Q^* .

Strukturální a cyklický deficit

Státní/veřejný dluh

- Státní dluh vzniká kumulací deficitů (zejména strukturálních).
- Maastrichtská (fiskální) kritéria:
  - Veřejný dluh $< 60\%$ HDP;
  - Deficit SR $< 3\%$ HDP

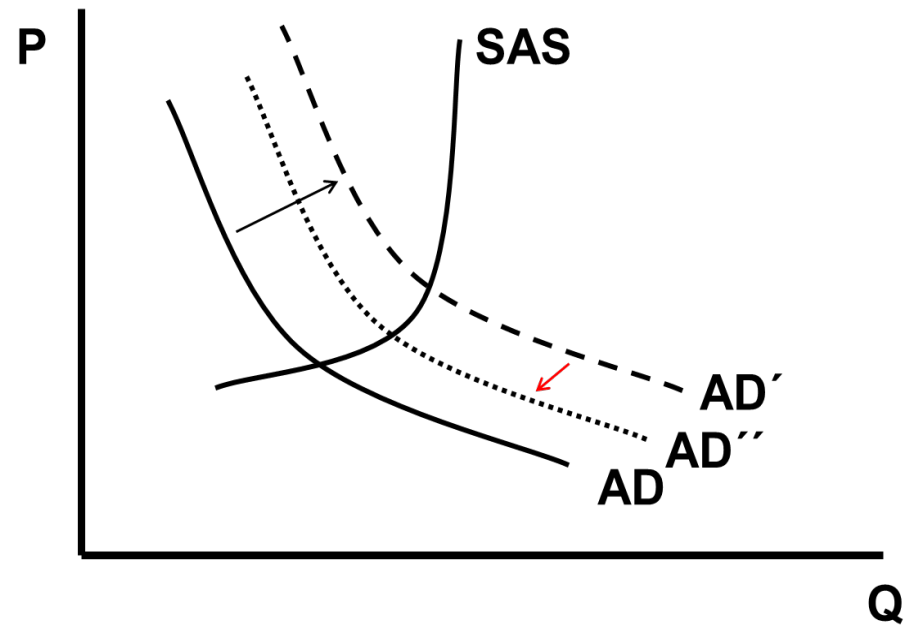
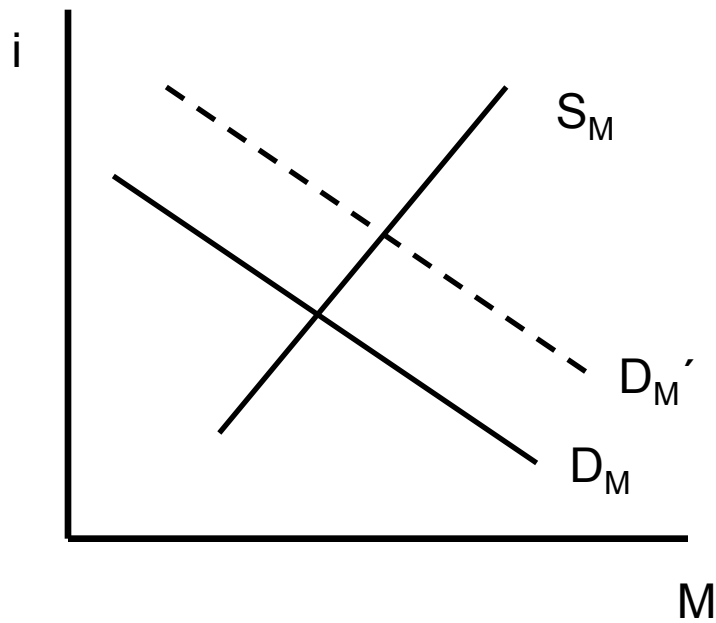
Krytí deficitu

- peněžní (monetizace)
- dluhové
  - půjčka;
  - prodej CP
- „daňové“
- jiné příjmy
- snížení výdajů
- Negativa různých způsobů krytí deficitu

Vytěsňovací efekt

- Soukromé výdaje jsou vytěsněny zvýšením vládních výdajů.
  - Dluhové krytí (kapitálový trh)
  - Nepřímo přes zvýšení úrokové sazby
- Částečné vytěsnění;
- Úplné vytěsnění;
- Přetěsnění.

Vytěsňovací efekt

Nástroje FP

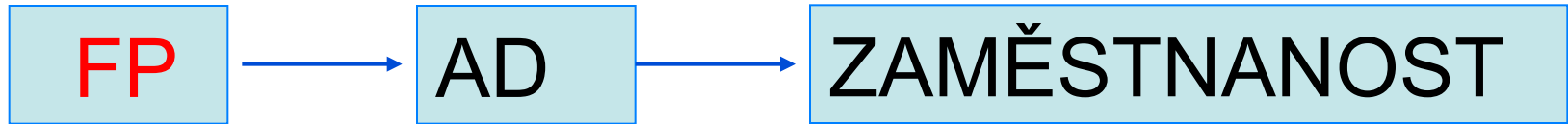
- Diskreční opatření – záměrná (jednorázová) např. struktura a výše příjmů a výdajů a jejich změny
- Vestavěné stabilizátory – jakmile jsou jednou nastaveny, působí automaticky
Např. progresivní sazby daně, podpory v nezaměstnanosti (soc. dávky), dotace aj.

Použití nástrojů

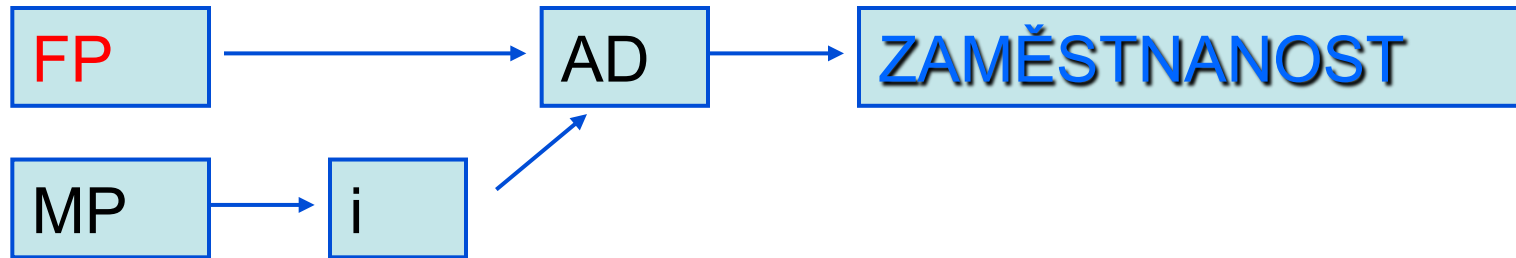
- Použití nástrojů se vždy projeví na poptávkové straně ekonomiky (některé se mohou projevit i na nabídkové straně, ale většinou se zpožděním).
- Podle použití rozlišujeme:
EXPANZIVNÍ FP – vede ke zvýšení výkonu
RESTRIKTIVNÍ FP – vede ke snížení výkonu

Cíle HP

1. Keynesovský typ HP

2. Neokeynesovský typ

3. Konzervativní typ

Jak ovlivňují nástroje Y a P

nástroj	Δ		AD	AS		Y	P	typ
	↑	→	↑	X	→	↑	↑	exp
Státní nákupy	G							
	↓	→	↓	X	→	↓	↓	restr
	↑	→	↓	↓	→	↓	?	restr
daně	T							
	↓	→	↑	↑	→	↑	?	exp

Dopady FP

- Z hlediska délky období

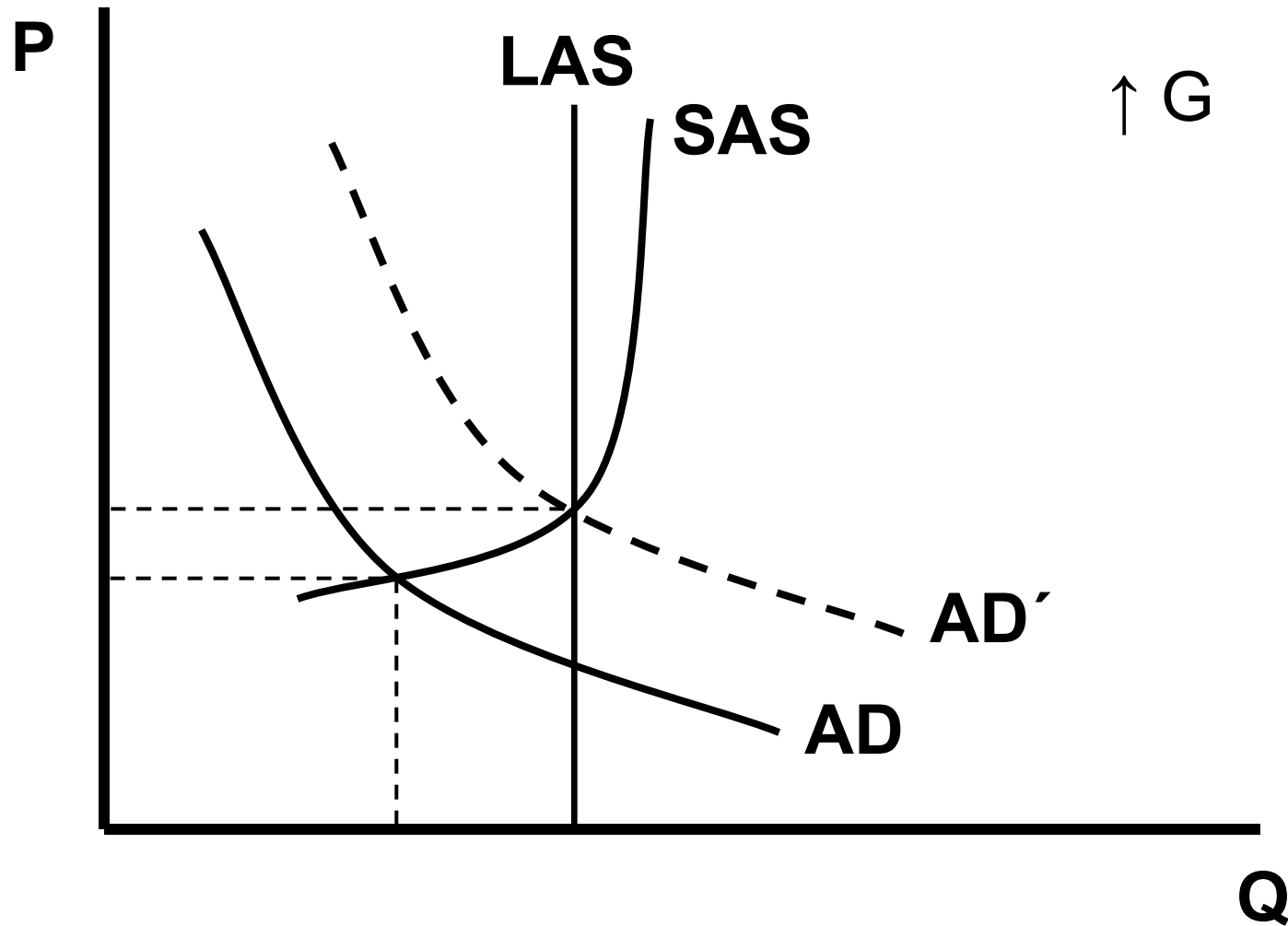
Jinak opatření působí v krátkém a jinak z hlediska dlouhého období.

- Vzhledem k aktuálnímu výkonu ekonomiky

Jiná je účinnost expanze, pokud je ekonomika pod, na nebo nad potenciálním produktem.

- V krátkém období je účinnější ΔG než Δt (T).

FP v modelu AS-AD (1)

FP v modelu AS-AD (2)

